

Nr 31.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse av 2 och 6 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 377) om äktenskaplig börd, m. m.

Genom en den 11 mars 1947 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 187, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogade förslag till

- 1) lag angående ändrad lydelse av 2 och 6 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 377) om äktenskaplig börd;
- 2) lag angående ändrad lydelse av 19, 21 och 22 §§ lagen den 11 juni 1920 (nr 407) om barn i äktenskap;
- 3) lag angående ändrad lydelse av 9 och 23 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 378) om adoption;
- 4) lag angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 376) om barn utom äktenskap; samt
- 5) lag angående ändring i 8 och 12 kap. lagen den 27 juni 1924 (nr 320) om förmynderskap.

Beträffande de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I lagstiftningen om föräldrar och barn samt om förmynderskap förekomma åtskilliga bestämmelser av processuell natur, vilka måste omarbetas i anslutning till reglerna i nya RB. De sakkunniga, vilka tillkallats för att biträda med arbetet på ett sammanförande till en eller flera större enheter av det flertal lagar som bruka gemensamt betecknas nya ärvdabalken (ärvdabalks-sakkunniga), ha i samband med detta arbete även upptagit spørsmålet om berörda ändringar inom föräldrarätten. I sitt den 29 juni 1946 avgivna betänkande med förslag till föräldrabalk (SOU 1946:49) ha de sakkunniga omarbetat åtskilliga inom detta lagstiftningsområde förekommande processuella bestämmelser i anslutning till nya rättegångsbalken. De sakkunniga ha därvid samrått med processlagberedningen, som för sin del icke i här ifrågavarande delar framlagt något förslag till följdändringar i anledning av den nya rättegångsordningen. Ärvdabalkssakkunniga avsågo att föräldrabalken skulle träda i kraft samtidigt med nya rättegångsbalken. Enligt vad som uttalas i förevarande proposition torde det emellertid knappast kunna medhinnas att för 1947 års riksdag framlägga de sakkunnigas förslag till föräldrabalk i dess helhet. På grund härav har det blivit nödvändigt att i de till för-

slaget till föräldrabalk sammanförda lagarna nu vidtaga sådana ändringar som föranledas av rättegångsreformen. Förslag till dessa ändringar framläggas genom den föreliggande propositionen. Innebörden av de föreslagna ändringarna framgår av nedan intagna sammanställning av de olika lagarna i gällande och föreslagen lydelse.

Det mest betydelsefulla spörsmålet vid de här föreslagna ändringarna är frågan hur bevisningen i mål om faderskapet till barn utom äktenskap bör anordnas efter nya RB:s ikraftträdande. Ärvdabalksakkunniga hade härvidlag föreslagit, att i stället för den i 27 § gällande lag om barn utom äktenskap reglerade s. k. normerade partseden, möjlighet skulle införas att höra barnets moder eller dess förmente fader under vittnesansvar. De sakkunnigas förslag på denna punkt vann gillande i flertalet av de däröver avgivna yttrandena, men från några håll gjordes gällande att det genom nya rättegångsbalken införda institutet förhör med part under sanningsförsäkran skulle vara tillfyllest även i mål om fastställande av faderskap till barn utom äktenskap. *Föredragande departementschefen, statsrådet Zetterberg*, anför i denna del följande i propositionen.

»I likhet med ärvdabalksakkunniga och de i ärendet hörda myndigheterna och sammanslutningarna är jag av den uppfattningen, att den nuvarande normerade eden i faderskapsmål icke lämpligen bör bibehållas efter rättegångsreformens genomförande. Fråga uppstår då, om på sätt de sakkunniga förordat partsed i annan form skall införas beträffande sådana mål eller om även i dem förhör med part under sanningsförsäkran skall anses tillfyllest.

Ett avhörande under ed innebär tydligen den fördelen, att parten utsättes för starkare tryck att hålla sig till sanningen än vid ett förhör under sanningsförsäkran. Värdet härav bör emellertid enligt min åsikt icke överdrivas. Å andra sidan äro åtskilliga nackdelar förbundna med förslaget om bibehållande av en form av edligt förhör i faderskapsmål. Dessa olägenheter, som ingående redovisats i de avgivna yttrandena, sammanhänga delvis med att ett sådant partsförhör står i mindre god överensstämmelse med nya RB:s bevisningssystem och dess regler för förfarandet. En lösning enligt den av de sakkunniga anvisade linjen skulle således medföra, att faderskapsmålen i vissa hänseenden komme att intaga en särställning, vilket i och för sig måste anses mindre tilltalande. Man torde nämligen ej kunna bortse från, att även om svårigheterna att åstadkomma annan bevisning än genom parternas egna utsagor äro särskilt framträdande i målen om fastställande av faderskap till barn utom äktenskap, liknande svårigheter kunna göra sig gällande även i andra mål.

Valet mellan de båda lösningar som här erbjuda sig är synnerligen vanskligt, i all synnerhet innan närmare erfarenheter vunnits rörande institutet förhör under sanningsförsäkran, och det är enligt min åsikt helt naturligt, att på denna punkt olika meningar kommit till uttryck. Vid övervägande av de skäl som tala för och emot de olika alternativen har jag för egen del stannat för att institutet förhör under sanningsförsäkran bör vinna tillämpning även i faderskapsmål. Enligt min åsikt är det nämligen berättigat att antaga,

att domstolarna efter den nya rättegångsordningens genomförande skola kunna komma till rätta med de speciella svårigheter som möta beträffande faderskapsmålen utan att särskild edgång behöver tillgripas.»

Lagrådet har den 11 mars 1947 avgivit utlåtande över lagförslagen. De erinringar som vid lagrådsgranskningen framställts mot vissa av de föreslagna bestämmelserna ha beaktats i propositionen.

Utskottet, som föreslår en redaktionell jämkning av 2 § första stycket förslaget till lag angående ändrad lydelse av 2 och 6 §§ lagen den 14 juni 1917 om äktenskaplig börd, har vid sin granskning av de genom propositionen framlagda lagförslagen i övrigt icke funnit anledning till erinran mot dessa och får alltså hemställa,

Utskottet.

att riksdagen — med förklaring att riksdagen funnit viss ändring böra vidtagas i det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 2 och 6 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 377) om äktenskaplig börd — måtte för sin del antaga följande förslag till

1) L a g

angående ändrad lydelse av 2 och 6 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 377) om äktenskaplig börd.

Härigenom förordnas, att 2 och 6 §§ lagen den 14 juni 1917 om äktenskaplig börd skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse.)

(Av utskottet föreslagna lydelse.)

2 §.

2 §.

Vill mannen vinna förklarande att barnet icke har äktenskaplig börd, *instämme sin talan*¹ inom sex månader från det han fick kunskap om barnets födelse. Har barnet ej särskild förmyndare, söke mannen hos rätten förordnande av god man att bevaka dess rätt. *Är å landet ej rättegångsdag, äge domaren förordna god man att bevaka barnets rätt, intill dess på anmälan av domaren god man av rätten förordnats.*

Är mannen — — — av förmyndaren.

Vill mannen vinna förklarande att barnet icke har äktenskaplig börd, *skall han väcka talan därom* inom sex månader från det han fick kunskap om barnets födelse. Har barnet ej särskild förmyndare, söke mannen hos rätten förordnande av god man att bevaka dess rätt.

Är mannen — — — av förmyndaren.

¹ Uttrycket »instämme sin talan» motsvaras i propositionen av »skall han väcka talan mot barnets». I övrigt var den i propositionen föreslagna lydelsen av lagtexten lika med utskottets förslag.

(Gällande lydelse.)

6 §.

Rätten har att sörja för fullständig utredning och äger för sådant ändamål införskaffa erforderlig bevisning. Modern varde i målet hörd, där det kan ske. *Ej vare rätten bunden av parts erkännande. Ed må ej bjudas.*

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgåldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

Rätten må, där part det begär, förordna, att målet skall handläggas inom stängda dörrar.

(Föreslagen lydelse.)

6 §.

Rätten har att sörja för fullständig utredning och äger för sådant ändamål införskaffa erforderlig bevisning. Modern varde i målet hörd, där det kan ske.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

2) Lag

angående ändrad lydelse av 19, 21 och 22 §§ lagen den 11 juni 1920 (nr 407) om barn i äktenskap.

Härigenom förordnas, att 19, 21 och 22 §§ lagen den 11 juni 1920 om barn i äktenskap¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

19 §.

I mål, som avses i 8, 9 eller 11 §, äge rätten infordra yttrande från barnavårdsnämnd samt jämväl i övrigt införskaffa erforderlig utredning.

Har rätten — — — rätten hämtad.
Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller

(Föreslagen lydelse.)

19 §.

I mål *eller ärende*, som avses i 8, 9 eller 11 §, äge rätten infordra yttrande från barnavårdsnämnd samt jämväl i övrigt införskaffa erforderlig utredning.

Har rätten — — — rätten hämtad.
Där allmän åklagare eller barnavårdsnämnd för talan jämlikt 8 §,

¹ Senaste lydelse av 21 och 22 §§, se SFS¹1944: 268.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

för att upplysningsvis höras, skall be-
träffande ersättning av allmänna me-
del för inställelsen och sådan ersätt-
nings återgåldande i tillämpliga delar
gälla vad i avseende å brottmål är
stadgat.

Rätten må — — — stängda dörrar.

skall vad i 20 § lagen om införande
av nya rättegångsbalken är stadgat
äga motsvarande tillämpning.

Rätten må — — — stängda dörrar.

21 §.

I mål som avses i 8, 9 eller 11 §,
äge rätten, på yrkande, att för tiden
intill dess laga kraft ägande dom fö-
religger förordna om vårdnaden, ef-
ter vad som finnes skäligt. Föres ta-
lan om utbekommande av underhålls-
bidrag eller om jämkning i vad ge-
nom avtal eller rättsens beslut blivit
bestämt om sådant bidrag, äge ock
rätten, på yrkande, för nämnda tid
förordna därom, efter vad som fin-
nes skäligt.

Är å landet ansökan eller anmälan
ingiven till domaren eller stämning
uttagen, men har målet ej förevarit
vid rätten, äge domaren, på yrkande,
meddela förordnande, som i första
stycket sagts. Innan förordnande
meddelas, skall tillfälle att yttra sig
över yrkandet beredas motparten.
Har förordnande meddelats, tage rät-
ten vid första rättegångstillfället i må-
let under omprövning, huruvida för-
ordnandet skall äga bestånd.

Förordnande, som — — — rätten
återkallas.

22 §.

Klagan över rättsens slutliga utslag
i mål, som i denna lag avses, skall,

21 §.

I mål eller ärende, som avses i 8, 9
eller 11 §, äge rätten, på yrkande, att
för tiden till dess laga kraft ägande
dom eller beslut föreligger förordna
om vårdnaden, efter vad som finnes
skäligt. Föres talan om utbekomman-
de av underhållsbidrag eller om jämk-
ning i vad genom avtal eller av rätten
blivit bestämt om sådant bidrag, äge
ock rätten, på yrkande, för tiden till
dess laga kraft ägande dom föreligger
förordna därom, efter vad som finnes
skäligt.

Förordnande, varom i första styc-
ket sägs, må meddelas utan huvud-
förhandling. Innan förordnande med-
delas, skall tillfälle att yttra sig över
yrkandet beredas motparten. Har för-
ordnande meddelats, pröve rätten,
när målet eller ärendet avgöres, om
åtgärden skall bestå.

Förordnande, som — — — rätten
återkallas.

22 §.

Mot beslut, som av underrätt med-
delats under rättegången i fråga, var-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

även om målet är av beskaffenhet att böra anhängiggöras genom stämning, föras genom besvär.

Är part missnöjd med rättens förordnande, varom i 21 § förmäles, eller beslut, varigenom domarens förordnande enligt samma paragraf förklarats skola äga bestånd, må däröver föras särskild klagan. Har domaren meddelat förordnande enligt 21 §, må klagan föras hos hovrätten; och vare tiden för besvärns anförande räknad från det klaganden erhöll del av beslutet. Över hovrättens beslut i fråga, som i detta stycke avses, må klagan ej föras.

om förmäles i 21 §, skall talan föras särskilt.

Mot hovrättens beslut i fråga, som nu nämnts, må talan ej föras.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

3) L a g

angående ändrad lydelse av 9 och 23 §§ lagen den 14 juni 1917 (nr 378) om adoption.

Härigenom förordnas, att 9 och 23 §§ lagen den 14 juni 1917 om adoption¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

9 §.

9 §.

Rätten har — — — är kyrkobokförd.

Rätten har — — — är kyrkobokförd.

Fader eller — — — han höras.

Fader eller — — — han höras.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträff-

¹ Senaste lydelse av 9 §, se SFS 1923: 161.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

fande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgåldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

23 §.

Är ansökan — — — hans rätt.

23 §.

Är ansökan — — — hans rätt.

Där barnavårdsnämnd enligt 20 § för talan, skall vad i 20 § lagen om införande av nya rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

4) Lag

angående ändring i lagen den 14 juni 1917 (nr 376) om barn utom äktenskap.

Härigenom förordnas, dels att 2, 25 och 28—33 §§ lagen den 14 juni 1917 om barn utom äktenskap¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives och dels att 22, 24 och 27 §§ nämnda lag skola upphöra att gälla.

(Gällande lydelse.)

2 §.

Modern have — — — ingått äktenskap.

Äro föräldrarna — — — är lämplig. Finnes modern ej vara lämplig förese barnet, eller dör hon, skall rätten överflytta vårdnaden å fadern eller särskilt förordnad förmyndare. Uppkommer fråga härom, och kan *utslag*

(Föreslagen lydelse.)

2 §.

Modern have — — — ingått äktenskap.

Äro föräldrarna — — — är lämplig. Finnes modern ej vara lämplig förese barnet, eller dör hon, skall rätten överflytta vårdnaden å fadern eller särskilt förordnad förmyndare. Uppkommer fråga härom, och kan *slut-*

¹ Senaste lydelse av 2 §, se SFS 1924:327 och av 33 §, se SFS 1944:269.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

ej omedelbart givas, äge rätten att, för tiden *intill dess slutligt utslag meddelas*, förordna om vårdnaden, efter vad som finnes skäligt. *Har å landet frågan ej förevarit vid rätten, äge domaren meddela förordnande efter vad nu är sagt.* Beträffande förordnande, som *sålunda meddelas av rätten eller domaren, samt slutligt utslag*, varigenom överflyttning av vårdnaden skett, skall i *öfrigt vad nedan i 28 § andra stycket, 29 § andra och tredje styckena, 30 § samt 31 § andra stycket* stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Har modern — — — om underhåll.
Fader eller — — — dem emellan.

ligt beslut ej omedelbart givas, äge rätten att, för tiden *till dess ärendet av rätten avgöres*, förordna om vårdnaden, efter vad som finnes skäligt. Beträffande *sådant förordnande samt slutligt beslut*, varigenom överflyttning av vårdnaden skett, skall *vad nedan i 29—31 §§* stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Har modern — — — om underhåll.
Fader eller — — — dem emellan.

25 §.

Rätten skall tillse, att en var, som äger att för barnet föra talan, erhåller tillfälle att yttra sig i målet, samt sörja för fullständig utredning, särskilt beträffande den tid, då uppgivet samlag ägt rum, och de omständigheter, som kunna vara av betydelse för bedömande, huruvida barnet kan vara avlat vid det samlag; och äger rätten för utrednings vinnande införskaffa erforderlig bevisning. *Ej vare rätten bunden av parts erkännande. Ed må ej bjudas.*

Har rätten — — — rätten hämtad.
Erfordras upplysning — — — av sakkunnig.

Varder någon enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgåldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

25 §.

Rätten skall tillse, att en var, som äger att för barnet föra talan, erhåller tillfälle att yttra sig i målet, samt sörja för fullständig utredning, särskilt beträffande den tid, då uppgivet samlag ägt rum, och de omständigheter, som kunna vara av betydelse för bedömande, huruvida barnet kan vara avlat vid det samlag; och äger rätten för utrednings vinnande införskaffa erforderlig bevisning.

Har rätten — — — rätten hämtad.
Erfordras upplysning — — — av sakkunnig.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

28 §.

Kan *utslag* ej omedelbart givas, men är tvist allenast om beloppet av underhållsbidrag, eller föreligga sannolika skäl till antagande att svaranden är bidragsskyldig, äge rätten på yrkande av kåranden förordna, att svaranden skall utgiva skäligt bidrag för tiden till dess rätten meddelar slutligt *utslag*.

Sådant förordnande kan när som helst av rätten återkallas.

29 §.

Är å landet stämning uttagen, men har målet ännu ej förevarit vid rätten, äge på ansökan av kåranden, där denne förebringat sannolika skäl till antagande att svaranden är bidragsskyldig, domaren förordna, att svaranden skall utgiva skäligt bidrag för tiden till dess rätten meddelar slutligt *utslag*.

Innan förordnande — — — över ansökningen.

Har förordnande meddelats, tage rätten vid första rättegångstillfället i målet under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd. Det kan jämväl därefter när som helst av rätten återkallas.

30 §.

Förordnande, som i 28 eller 29 § sägs, gånge i verkställighet lika som laga kraft ägande dom. Slutligt *utslag*, varigenom rätten ådömt svaranden bidragsskyldighet, gånge på enahanda sätt i verkställighet, där ej rätten annorlunda förordnat.

28 §.

Kan *dom* ej omedelbart givas, men är tvist allenast om beloppet av underhållsbidrag, eller föreligga sannolika skäl till antagande att svaranden är bidragsskyldig, äge rätten på yrkande av kåranden förordna, att svaranden skall utgiva skäligt bidrag för tiden till dess målet av rätten avgöres.

29 §.

Förordnande, varom i 28 § sägs, må meddelas utan huvudförhandling.

Innan förordnande — — — över ansökningen.

30 §.

Förordnande, varom i 28 § sägs, gånge i verkställighet lika med laga kraft ägande dom men kan när som helst av rätten återkallas.

Dom, varigenom rätten ålagt svaranden bidragsskyldighet, gånge på enahanda sätt i verkställighet, där ej rätten annorlunda förordnat.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

31 §.

Klagan över rättsens slutliga utslag föres genom besvär.

Är part missnöjd med rättsens förordnande, varom i 28 § förmåles, eller beslut, varigenom förordnande enligt 29 § förklarats skola äga bestånd, skall särskild klagan däröver föras. Har domaren meddelat förordnande enligt 29 §, må klagan föras hos hovrätten; och varde tiden för besvårs anförande räknad från det klaganden erhöll del av beslutet. Över hovrättsens beslut i fråga, som i detta stycke avses, må klagan ej föras.

32 §.

Har svaranden, efter det han på grund av förordnande, som i 28 eller 29 § sägs, eller slutligt utslag, som ej vunnit laga kraft, betalat underhållsbidrag, genom laga kraft ägande dom funnits icke vara underhållsskyldig, må han dock ej av den, som mottagit underhållsbidraget, söka åter vad han utgivit men äge av allmänna medel återbekomma guldna bidragsbelopp jämte ränta efter sex för hundra om året från betalningsdagen.

Ansökan härom — — — av under rätt.

Vad av — — — ägde rum.

I Konungens — — — är stadgad.

33 §.

Har, efter — — — är sagt.

Föres talan, som avses i första stycket, och kan *utslag* ej omedelbart givas, äge rätten, på yrkande, att för tiden till dess rätten *meddelar slutligt utslag* förordna om underhållsbidra-

31 §.

Mot beslut, som av underrätt meddelats i fråga, varom i 28 § förmåles, skall talan föras särskilt.

Mot hovrättsens beslut i fråga, som nu nämnts, må talan ej föras.

32 §.

Har svaranden, efter det han på grund av förordnande, varom i 28 § sägs, eller *dom*, som ej vunnit laga kraft, betalat underhållsbidrag, genom laga kraft ägande dom funnits icke vara underhållsskyldig, må han dock ej av den, som mottagit underhållsbidraget, söka åter vad han utgivit men äge av allmänna medel återbekomma guldna bidragsbelopp jämte ränta efter sex för hundra om året från betalningsdagen.

Ansökan härom — — — av under rätt.

Vad av — — — ägde rum.

I Konungens — — — är stadgad.

33 §.

Har, efter — — — är sagt.

Föres talan, som avses i första stycket, och kan *dom* ej omedelbart givas, äge rätten, på yrkande, att för tiden till dess *målet av rätten avgöres* förordna om underhållsbidraget, efter

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

get, efter vad som finnes skäligt. Har å landet målet ej förevarit vid rätten, äge domaren meddela förordnande efter vad nu är sagt. Beträffande förordnande, som sålunda meddelas av rätten eller domaren, samt slutligt utslag, varigenom jämkning vunnits med avseende å bidragsskyldigheten, skall i övrigt vad i 28 § andra stycket, 29 § andra och tredje styckena, 30 § samt 31 § andra stycket stadgas äga motsvarande tillämpning.

Talan, som — — — för alla.

vad som finnes skäligt. Beträffande sådant förordnande samt dom, varigenom jämkning vunnits med avseende å bidragsskyldigheten, skall vad i 29 —31 §§ stadgas äga motsvarande tillämpning.

Talan, som — — — för alla.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälla i tillämpliga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

5) L a g

angående ändring i 8 och 12 kap. lagen den 27 juni 1924 (nr 320) om förmyndarskap.

Härigenom förordnas, dels att 8 kap. 16 § samt 12 kap. 4—6, 8, 11, 14, 15, 20 och 23—27 §§ lagen den 27 juni 1924 om förmyndarskap¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives och dels att 12 kap. 2 och 18 §§ nämnda lag skola upphöra att gälla.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

8 KAP.

8 KAP.

16 §.

16 §.

Har förmyndaren i fall, då, enligt vad ovan i detta kapitel är stadgat, överförmyndarens eller rättens samtycke bort inhämtas, å den omyndiges vägnar ingått avtal utan sådant sam-

Har förmyndaren i fall, då, enligt vad ovan i detta kapitel är stadgat, överförmyndarens eller rättens samtycke bort inhämtas, å den omyndiges vägnar ingått avtal utan sådant sam-

¹ Senaste lydelse av 12 kap. 20 §, se SFS 1930:110.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

tycke, må den, med vilken avtalet slöts, där ej annat förbehåll gjorts, icke frånträda avtalet, såframt förmyndaren söker godkännande inom en månad *eller, om ärendet hör till häradsrätt, sist vid det ting, som infaller näst efter en månad från det avtalet* slöts. Varder ansökan avslagen av den myndighet, av vilken den först skall prövas, äge den, med vilken avtalet slöts, härefter frånträda avtalet, såframt ej annan överenskommelse träffats.

tycke, må den, med vilken avtalet slöts, där ej annat förbehåll gjorts, icke frånträda avtalet, såframt förmyndaren söker godkännande inom en månad från det avtalet slöts. Varder ansökan avslagen av den myndighet, av vilken den först skall prövas, äge den, med vilken avtalet slöts, härefter frånträda avtalet, såframt ej annan överenskommelse träffats.

12 KAP.

4 §.

Har ansökan om omyndighetsförklaring gjorts av *annan än den, om vars försättande i omyndighet är fråga, och har denne icke heller medgivit, att omyndighetsförklaring må meddelas, skall rätten utfärda kallelse å honom att å utsatt dag inställa sig för rätten; och åligge det sökanden att, på sätt om stämning i tvistemål är stadgat, i god tid före nämnda dag giva honom del av kallelsen. Kommer han ej, när kallelse behörigen skett, och visar han ej heller laga förfall, äge rätten ändock företaga målet till avgörande.*

År ansökan ingiven till domaren, skall denne utfärda kallelse, varom i första stycket sägs.

I fall, då fråga är, att någon skall förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, äge vad nu är stadgat om kallelse ej tillämpning, såframt det må antagas, att hans hörande skulle vara utan gagn.

12 KAP.

4 §.

Har ansökan om omyndighetsförklaring gjorts av *den, om vars försättande i omyndighet är fråga, eller har denne eljest medgivit, att omyndighetsförklaring må meddelas, äge rätten utan huvudförhandling omedelbart företaga målet till avgörande. Vad nu sagts äge ock tillämpning, då fråga är att någon skall förklaras omyndig på grund av sinnessjukdom, sinnesslöhet eller annan rubbning av själsverksamheten, såframt det må antagas att hans hörande skulle vara utan gagn.*

I annat fall än som avses i första stycket skall rätten utfärda föreläggande för den, om vars försättande i omyndighet är fråga, att svara i målet. Angående sådant föreläggande gälle vad om stämning är stadgat.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

5 §.

När den, som försatts i omyndighet, gjort ansökan att bli förklarad myndig, skall rätten, såframt ansökningen ej finnes böra omedelbart avslås, inhämta yttrande från förmyndaren eller, om så erfordras, utfärda kallelse å honom att å utsatt dag inställa sig för rätten.

Är ansökan ingiven till domaren, äger denne inhämta yttrande eller utfärda kallelse, varom ovan sägs.

6 §.

Har ansökan — — — finnes erforderligt.

Den, som förordnats till rättegångsbiträde, åtnjute av allmänna medel efter rättens prövning skäligt arvode för det arbete, han nedlagt å målet för dess förberedande och utförande, så ock ersättning för nödvändiga utgifter och tidsspillan. *I det slutliga utslaget* skall den, för vilken rättegångsbiträde förordnats, förpliktas att till statsverket återgälda vad biträdet tillerkänts i arvode och ersättning, såframt ej sådan skyldighet finnes böra åläggas motparten.

Vad i — — — må förordnas.

8 §.

Kan i mål om omyndighetsförklaring *utslag* ej omedelbart givas, äge rätten, såframt dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara för den, vars försättande i omyndighetstillstånd är i fråga, eller för hans egendom, förordna, att han skall vara omyndig

5 §.

Ansökan av den som försatts i omyndighet att bli förklarad myndig må, om den finnes uppenbart ogrundad, utan huvudförhandling omedelbart avslås. *I annat fall* skall rätten utfärda föreläggande för förmyndaren att svara i målet. Angående sådant föreläggande gälle vad om stämning är stadgat.

6 §.

Har ansökan — — — finnes erforderligt.

Den, som förordnats till rättegångsbiträde, åtnjute av allmänna medel efter rättens prövning skäligt arvode för det arbete, han nedlagt å målet för dess förberedande och utförande, så ock ersättning för nödvändiga utgifter och tidsspillan. *Då målet avgöres* skall den, för vilken rättegångsbiträde förordnats, förpliktas att till statsverket återgälda vad biträdet tillerkänts i arvode och ersättning, såframt ej sådan skyldighet finnes böra åläggas motparten *eller, där ansökningen gjorts av överförmyndaren, kostnaden prövas skola stanna å statsverket.*

Vad i — — — må förordnas.

8 §.

Kan i mål om omyndighetsförklaring *dom* ej omedelbart givas, äge rätten, såframt dröjsmål uppenbarligen skulle medföra fara för den, vars försättande i omyndighetstillstånd är i fråga, eller för hans egendom, förordna, att han skall vara omyndig un-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

under tiden intill dess rätten meddelar slutligt utslag. Innan målet förevarit vid rätten, äge jämväl domaren meddela förordnande efter vad nu är sagt. Rätten tage dock vid första rättegångstillfället under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd.

Innan förordnande — — — rätten återkallas.

Mot rättens eller domarens förordnande, varom i första stycket stadgas, så ock mot beslut, varigenom domarens förordnande förklarats skola äga bestånd, skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras.

11 §.

Om slutligt utslag, varigenom någon förklarats omyndig, så ock om förordnande, som i 8 § avses, skall ofördröjligen genom rättens eller domarens försorg kungörelse införas i allmänna tidningarna.

Har slutligt utslag, varigenom någon förklarats omyndig, blivit i högre rätt ändrat genom utslag, som vunnit laga kraft, eller har den, som förklarats omyndig, genom laga kraft ägande utslag förklarats myndig, eller har förordnande, som i 8 § sägs, förklarats icke skola äga bestånd eller återkallats eller i högre rätt upphävts, skall därom kungörelse ske, efter vad i första stycket sägs.

14 §.

Kan i ärende angående förmyndares förordnande beslut ej omedelbart givas, äge rätten, såframt omedelbar vård erfordras om den omyndiges angelägenheter, förordna förmyndare för tiden intill dess slutligt beslut meddelas. Å landet samt i stad, där råd-

der tiden till dess målet av rätten avgöres. Förordnande, varom nu är sagt, må meddelas utan huvudförhandling.

Innan förordnande — — — rätten återkallas.

Mot beslut, som av underrätt meddelats i fråga, varom i första stycket förmäles, skall talan föras särskilt.

11 §.

Om dom, varigenom någon förklarats omyndig, så ock om förordnande, som i 8 § avses, skall ofördröjligen genom rättens försorg kungörelse införas i allmänna tidningarna.

Har dom, varigenom någon förklarats omyndig, blivit i högre rätt ändrad genom dom, som vunnit laga kraft, eller har den, som förklarats omyndig, genom laga kraft ägande dom förklarats myndig, eller har förordnande, som i 8 § sägs, återkallats eller i högre rätt upphävts, skall kungörelse därom ske, efter vad i första stycket sägs.

14 §.

Kan i ärende angående förmyndares förordnande slutligt beslut ej omedelbart givas, äge rätten, såframt omedelbar vård erfordras om den omyndiges angelägenheter, förordna förmyndare för tiden till dess ärendet av rätten avgöres.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

stuvurätt ej finnes, äge ock i fall, varom nu är sagt, domaren för samma tid förordna förmyndare.

Har i mål om omyndighetsförklaring rätten eller domaren, på sätt i 8 § stadgas, meddelat beslut, att den, vars försättande i omyndighetstillstånd är i fråga, skall vara omyndig under tiden tills slutligt utslag meddelas, skall rätten eller domaren med avseende å nämnda tid för honom förordna förmyndare.

Mot rättens eller domarens beslut i fråga, varom i denna paragraf stadgas, skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras.

15 §.

Uppkommer fråga om förmyndares entledigande av orsak, varom i 2 kap. 9 § sägs, och kan *utslag* ej omedelbart givas, äge rätten, såframt dröjsmål skulle medföra fara för den omyndiges rätt och bästa, förordna om förmyndarens skiljande från utövningen av förmynderskapet under tiden intill dess rätten meddelar slutligt utslag. Å landet samt i stad, där rådstuvurätt ej finnes, äge domaren, innan frågan om förmyndarens entledigande förevarit vid rätten, meddela förordnande efter vad nu är sagt. Rätten tage dock vid första rättegångstillfället under omprövning, huruvida förordnandet skall äga bestånd.

Innan beslut — — — yttra sig.

Mot rättens eller domarens förordnande, varom i första stycket stadgas, så ock mot beslut, varigenom domarens förordnande förklarats skola äga bestånd, skall, i händelse av missnöje, särskild talan föras.

Har i mål om omyndighetsförklaring rätten, på sätt i 8 § stadgas, meddelat beslut, att den, vars försättande i omyndighetstillstånd är i fråga, skall vara omyndig under tiden till dess målet av rätten avgöres, skall rätten i där angiven ordning med avseende å nämnda tid förordna förmyndare för honom.

Mot beslut, som av underrätt meddelats i fråga, varom i första eller andra stycket förmäles, skall talan föras särskilt.

15 §.

Uppkommer fråga om förmyndares entledigande av orsak, varom i 2 kap. 9 § sägs, och kan *slutligt beslut* ej omedelbart givas, äge rätten, såframt dröjsmål skulle medföra fara för den omyndiges rätt och bästa, förordna om förmyndarens skiljande från utövningen av förmynderskapet under tiden till dess ärendet av rätten avgöres.

Innan beslut — — — yttra sig.

Mot beslut, som av underrätt meddelats i fråga, varom i första stycket förmäles, skall talan föras särskilt.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

20 §.

Vad i — — — god man.

Å landet samt i stad, där rådstuvurätt ej finnes, äge domaren entlediga god man, som förordnats enligt 11 kap. 3 eller 4 § 1.—5., om den, för vilken han förordnats, det begär. Det åligger domaren att å nästa rättegångsdag anmäla sitt beslut för rätten.

20 §.

Vad i — — — god man.

23 §.

I fråga om mål eller ärende, vari allmän åklagare, överförmyndare eller barnavårdsnämnd för talan, skall vad i 20 § lagen om införande av nya rättegångsbalken är stadgat äga motsvarande tillämpning.

23 §.

I mål eller ärende, däri överförmyndaren fört talan, äge rätten, när skäl därtill äro, i det slutliga utslaget tillerkänna överförmyndaren ersättning av allmänna medel för det arbete han nedlagt å målets utförande ävensom för nödiga utgifter. Rätten pröve ock i utslaget, huruvida ersättningen skall till statsverket återgäldas av överförmyndarens motpart.

Varder någon på begäran av överförmyndaren eller enligt rättens förordnande inkallad såsom vittne eller för att upplysningsvis höras, skall beträffande ersättning av allmänna medel för inställelsen och sådan ersättnings återgäldande i tillämpliga delar gälla vad i avseende å brottmål är stadgat.

Överförmyndaren äge i mål eller ärende, däri han för talan, anlita fullmäktig.

24 §.

I mål eller ärende, däri överförmyndaren fört talan, äge rätten, när skäl äro därtill, vid målets eller ärendets avgörande tillerkänna överförmyndaren ersättning av allmänna medel för det arbete han nedlagt å målets eller ärendets utförande ävensom för nödiga utgifter. Rätten pröve ock, huruvida ersättningen skall återgäldas av överförmyndarens motpart eller stanna å statsverket.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

25 §.

Vill någon föra talan mot överförmyndarens beslut, göre det skriftligen hos rätten. *Klagandens inlaga skall ingivas i stad, där rådstuvurätt finnes, till rätten och eljest till domaren inom tjugu dagar från det klaganden erhöi del av beslutet eller ock på klagandens eget äventyr med posten insändas så tidigt, att inlagan må vara rätten eller domaren tillhanda före utgången av den tid, som nyss stadgats.*

26 §.

Talan mot rättens eller domarens beslut föres genom besvär. Klagan över domarens beslut föres i hovrätten, och varde tiden för besvärns anförande räknad från det klaganden erhöi del av beslutet.

I ärenden, som först handlagts av överförmyndaren, så ock i frågor, varom i 8 § första stycket samt 14 och 15 §§ förmäles, må talan mot hovrättens beslut ej föras.

27 §.

Beslut, som av överförmyndaren, rätten eller domaren meddelas i mål och ärenden enligt denna lag, skola lända till efterrättelse utan hinder av att talan däremot föres, utom för så vitt angår rättens beslut, varigenom omyndighetsförklaring eller avtal om sammanlevnad i oskiftat bo häves eller förordnande meddelas om gäldande av särskild ersättning, på sätt i 10 kap. 2 § tredje stycket sägs, eller förmyndare eller god man dömes till utgivande av försuttet vite.

25 §.

Vill någon föra talan mot överförmyndarens beslut, göre det skriftligen hos rätten inom två veckor från den dag klaganden erhöi del av beslutet.

26 §.

Talan mot rättens eller domarens beslut föres genom besvär. Klagan över domarens beslut föres i hovrätten, och varde tiden för besvärns anförande räknad från det klaganden erhöi del av beslutet.

I ärenden, som först handlagts av överförmyndaren, så ock i frågor, varom i 8 § första stycket samt 14 och 15 §§ förmäles, må talan mot hovrättens beslut ej föras.

27 §.

Beslut eller dom, som meddelas av överförmyndaren eller rätten, skall lända till efterrättelse utan hinder av att talan däremot föres, utom så vitt angår dom, som innefattar hävande av omyndighetsförklaring, eller rättens avgörande, varigenom avtal om sammanlevnad i oskiftat bo häves eller förordnande meddelas om gäldande av särskild ersättning, på sätt i 10 kap. 2 § tredje stycket sägs, eller förmyndare eller god man dömes till utgivande av försuttet vite.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1948; därvid gälle i tillämp-

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

liga delar vad i lagen om införande av nya rättegångsbalken finnes föreskrivet.

Stockholm den 9 maj 1947.

På första lagutskottets vägnar:

K. SCHLYTER.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Schlyter, Wagnsson, Westman, Ekströmer, Lindblom, Olofsson, Löthner och William Ohlsson;

från andra kammaren: herrar Rylander, Lindqvist, Gezelius, Hedlund i Östersund, fru Gustafson, herrar Landgren, Pettersson i Ersbacken och Jonsson i Skutskär.

Reservation

av herrar *Rylander, Ekströmer, Löthner* och *Gezelius*, vilka inom utskottet yrkat, att det genom förevarande proposition framlagda förslaget till lag angående ändrad lydelse av 2 och 6 §§ lagen den 14 juni 1917 om äktenskaplig börd skolat antagas oförändrat.
